

บทบาทของพยาบาลในการดูแลสุขภาพตา

นาง จีตรีรัตน์ แสงรัตมีเพียร

พยาบาล

การพยาบาล(nursing) ฟลอเรนซ์ในติงเกล หมายถึง กิจกรรมการ
ช่วยเหลือผู้ป่วยเพื่อให้อยู่ในสภาวะที่จะต่อสู้การรุกรานของโรคได้อย่างดีที่สุดในท่าที:
เป็นได้ทั้งกายและจิตใจ

การพยาบาล (nursing) เวอร์จิเนีย เวนเดอร์สัน หมายถึง การช่วยเหลือ
บุคคล (ทั้งยามปกติและยามป่วยไข้) ในกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริม
สุขภาพหรือการส่งเสริมการหายจากโรค

กิจกรรมสำคัญของพยาบาล

- ✘ การดูแลให้มีความสุขสบาย care and comfort
- ✘ ให้คำแนะนำสอนด้านสุขภาพ health teaching
- ✘ ให้คำปรึกษา counselling ด้านสุขภาพอนามัยทั้งในภาวะปกติและภาวะเบี่ยงเบนไปจากปกติ
- ✘ ให้การดูแลด้านสรีรจิตสังคม physiopsychosocial intervention

กิจกรรมสำคัญของพยาบาล :สหพยาบาล

- ✘ **ปฏิบัติตามวิชาชีพพยาบาล** ทำหน้าที่ให้การรักษาพยาบาลและดูแลผู้ป่วยทั้งทางกายและจิต ผู้ได้รับบาดเจ็บหรือทุพพลภาพ รักษาและป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ วางแผนและให้บริการด้านการพยาบาลและทำหน้าที่ช่วยแพทย์ในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาล
- www.gotunurse.com/index.php/ความหมายของการพยาบาล.html.

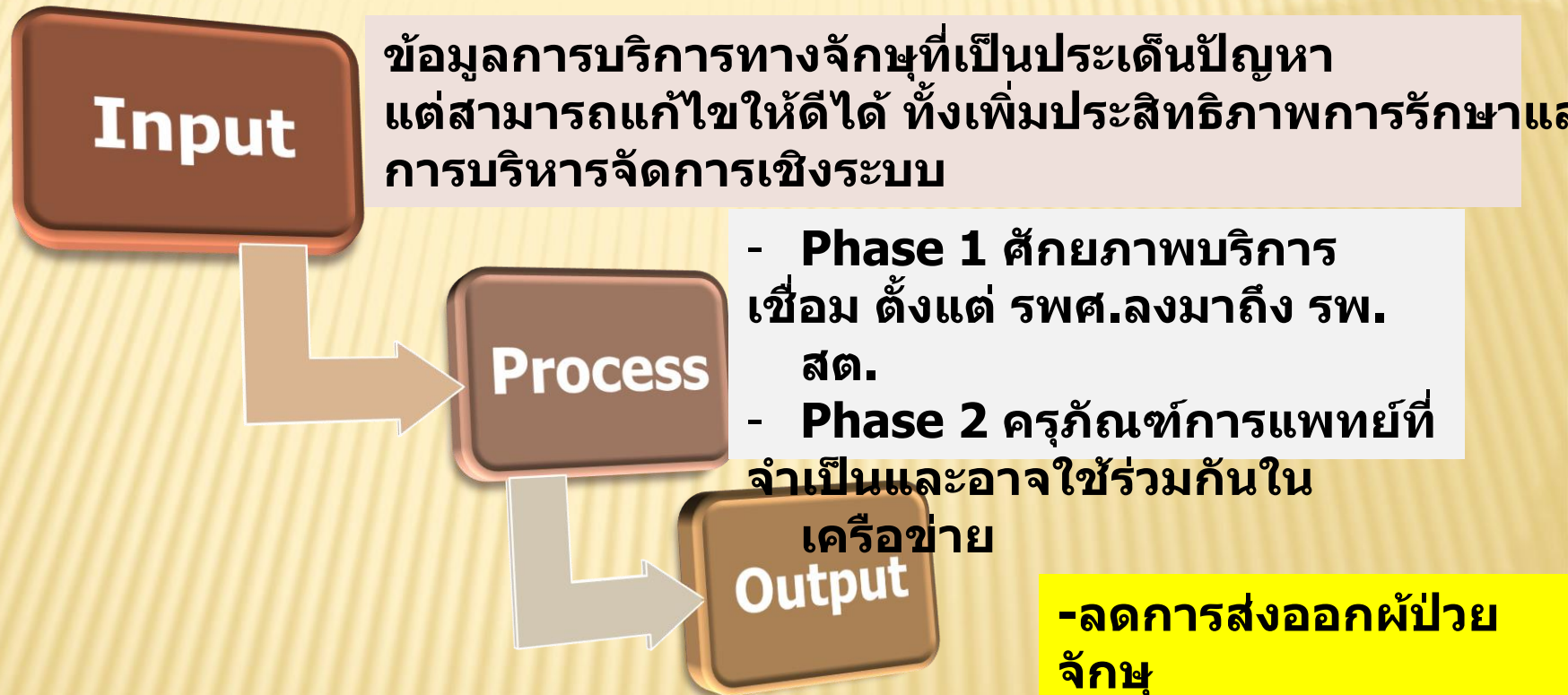
ความหมายของการพยาบาลจาก พรบ. วิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์ พ.ศ. 2528

- ✘ **การพยาบาล** หมายความว่า การกระทำต่อมนุษย์เกี่ยวกับการดูแลและการช่วยเหลือเมื่อเจ็บป่วย การฟื้นฟูสภาพ การป้องกันโรคและการส่งเสริมสุขภาพ รวมทั้งการช่วยเหลือแพทย์กระทำในการรักษาโรคทั้งนี้โดยอาศัยหลักวิทยาศาสตร์และศิลปะการพยาบาล
- ✘ **การประกอบวิชาชีพการพยาบาล** หมายความว่า การปฏิบัติหน้าที่การพยาบาลต่อบุคคล ครอบครัวและชุมชนโดยการกระทำต่อไปนี้
- ✘ **1.การสอน การแนะนำ การให้คำปรึกษาและแก้ปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพอนามัย**
- ✘ **2.การกระทำต่อร่างกายและจิตใจของบุคคลรวมทั้งการจิตสภาพแวดล้อมเพื่อแก้ปัญหา ความเจ็บป่วย การบรรเทาอาการของโรค การลุกลามของโรคและการฟื้นฟูสภาพ**
- ✘ **3.การกระทำตามวิธีที่กำหนดไว้ในการรักษาโรคเบื้องต้นและการให้ภูมิคุ้มกันโรค**

VISION 2020

- ✘ Vision 2020 is a global initiative aims to eliminate **avoidable blindness** by the year **2020** ,launched on 18 February 1999 by WHO

Service plan จักรเย็บผ้า ปี 2556-2559

SEAMLESS HEALTH SERVICE NETWORK

ภาคกลาง 3 เครือข่าย

ราชบุรี สระบุรี ชลบุรี

ภาคใต้ 2 เครือข่าย

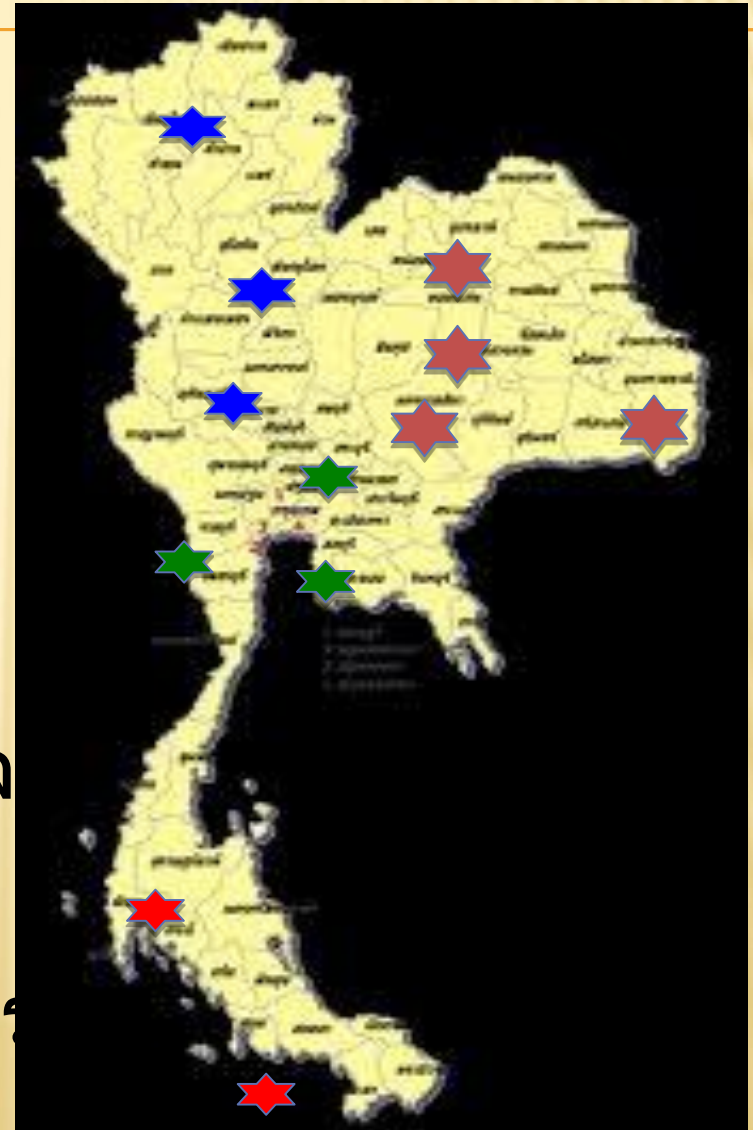
สุราษฎร์ธานี สงขลา

ภาคอีสาน 4 เครือข่าย

โคราช ขอนแก่น อุดร อุบล

ภาคเหนือ 3 เครือข่าย

เชียงใหม่ พิษณุโลก นครสวรรค์

GLOBAL AND THAILAND CAUSES OF BLINDNESS 201

	Global Vision impairment	Global Blindness	Thailand blindness
1 CATARACT	30%	51%	51%
2 Refractive error	42%	4%	-
3 glaucoma	2%	8%	9%
4 AMD+retina	2%	9%	9%
5 childhood	1%	1%	1%
6 Cornea	1%	4%	5%

ประเด็นปัญหาทางจักษุ

	Severity	Common	Community concern	Problem solving	Ranking
1 Senile Cataract	++	++++	++	++++	1
2 Retina disease	++++	++	++	++	2
3 Pediatric ophthalmology	++++	+	+++	+	3
4 Glaucoma	++	+++	+	+++	4
5 Corneal ulcer	++++	++	+	++	5

เป้าประสงค์หลัก

ในการพัฒนาระบบบริการจักษุ

1 ระยะเวลารอคอยผ่าตัดต้อกระจก

blinding cataract ($VA \leq 10/100$) < 30 วัน

Low vision cataract ($VA \leq 20/70$) < 90 วัน

2 พัฒนา Eye excellence center 12 แห่ง เพื่อ ลดการส่งต่อออกนอกเขต(1แห่งต่อ1เครือข่าย บริการ)

เป้าประสงค์ที่ประชาชนจะได้

รับบริการที่ดียิ่งขึ้น ในปี 2556-2557

1 **senile cataract** คิวผ่าตัดต่อกระจกชั้นลง

Blinding cataract คิว ภายใน 1 เดือน

2 **Retina disease** มี Retina excellence center ภูมิภาค 10แห่ง/ส่วนกลาง 3 แห่ง

ลดการส่งออก retina disease ไปยังรร.แพทย์อย่างน้อยร้อยละ 50

โดยพัฒนาศักยภาพที่มีในปัจจุบันของ 12 รพศ และมี referral

mapping กรมการแพทย์เป็นพี่เลี้ยง

เป้าประสงค์ที่ประชาชนจะได้

รับบริการที่ดีขึ้น ในปี 2556-2557

3 Pediatric

เด็ก ROP ได้รับการคัดกรอง 100% ในรพ.ที่มีจักษุแพทย์ และมี referral mapping ให้แก่รพ.ทุกระดับ ในการคัดกรองและรักษา

นร.ประถมได้รับการคัดกรอง Refractive error เบื้องต้น ด้วยการตรวจ VA ใน รพ.สต.

เป้าประสงค์ที่ประชาชนจะได้

รับบริการที่ดีขึ้น ในปี 2556-2557

4 Glaucoma

ลดความแออัดในรพศ. โดยพัฒนาศัลยกรรม M1 M2 ให้สามารถจ่ายยา glaucoma โดยมี prefer practice guideline จาก รพศ.รพท.

5 Cornea disease

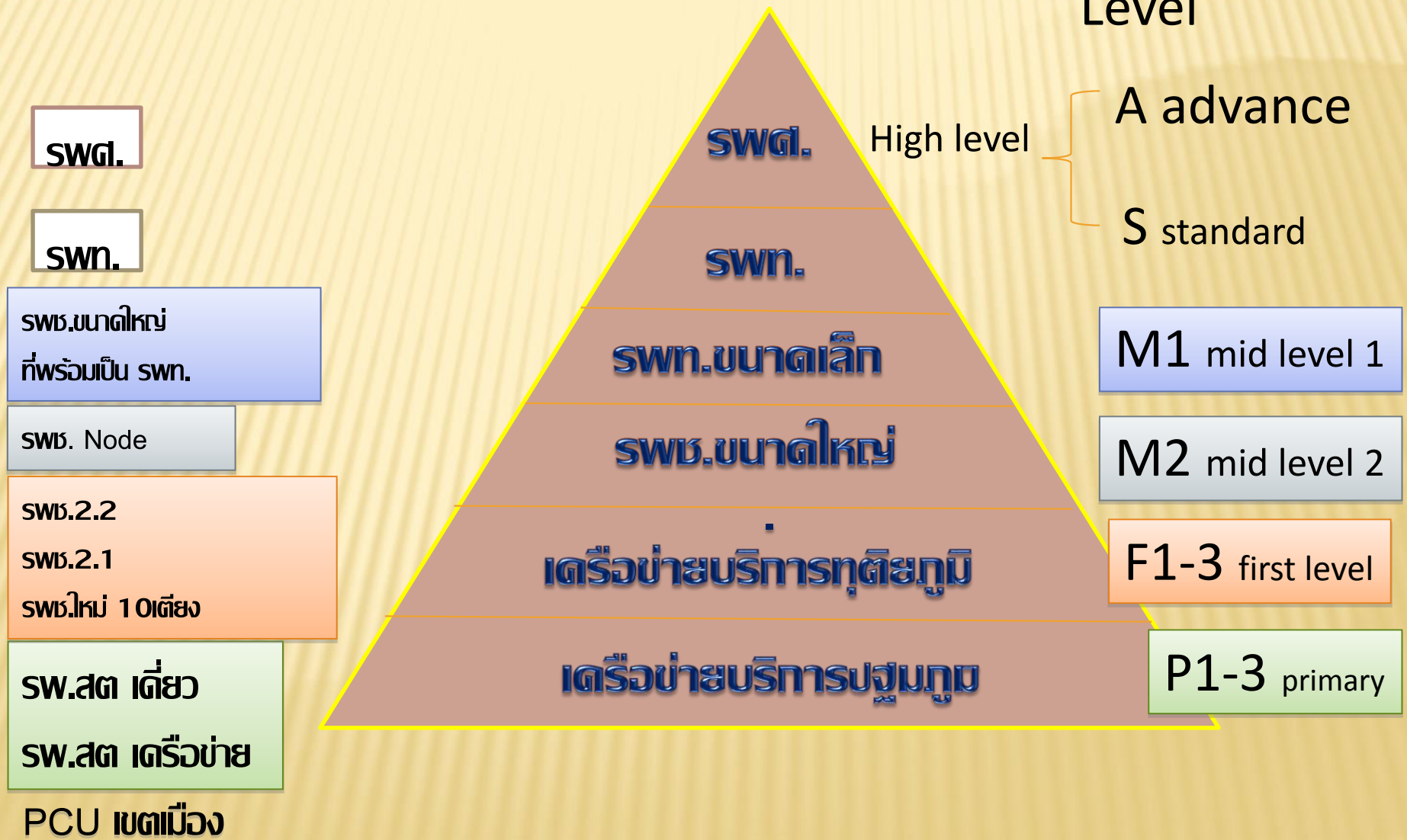
มีรพศ.อย่างน้อย 1 แห่งในภาค เป็นศูนย์เปลี่ยนกระจกตา

เปรียบเทียบ

ชนิดสถานบริการแบบเก่ากับแบบใหม่

Referral hospital Cascade

Level

กระบวนการทำงาน PP/REHABILITATION

✘ Prevention / promotion ซักประวัติโรคตาสำคัญในครอบครัว

รพ.สต. VA

รพ.F1-F3 VA, fundus camera (Movable)

รพ.M1 M2 VA, IOP, Slit lamp, fundus camera

รพ. A/S VA, IOP, Slit lamp, fundus camera+Specific investigation

✘ Rehabilitation

รพ.S A การฟื้นฟูสายตา (Low vision clinic)

รพ. M1/ M2/ F1-F3/ P1-P3 ความรู้การดูแล ผป.blindness , การมีส่วนร่วมของ ญาติเครือข่าย เรื่องอาชีพ ฯลฯ

****อบรม জনท.ทุกระดับเพื่อคัดกรองโรคตา การส่งต่อและการฟื้นฟู ****

พยาบาลที่ดูแลโรคตา

✘ พยาบาลวิชาชีพทั่วไป Register nurse

✘ พยาบาลเวชปฏิบัติตา Ophthalmic nurse practitioners

บทบาทพยาบาลที่เข้าไปในการดูแลโรคทางตา

✘ พยาบาลที่เข้าไปได้แก่ พยาบาลโรงพยาบาลชุมชน และ พยาบาลในโรงพยาบาล
ส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล มีบทบาท

- วัดสายตา

- การดูแลความผิดปกติโรคตาที่ไม่ซับซ้อนไม่อันตรายสูง

เด็ก หนึ่งตาตก ตาเข รุ่่านตาสีขาว สายตาผิดปกติ

วัยทำงาน อุบัติเหตุ สายตาผิดปกติ

วัยสูงอายุ ต้อกระจก เห็นภาพบิดเบี้ยว

คัดกรอง

ตรวจการจ้องของเด็ก

วัดสายตาผู้สูงอายุ

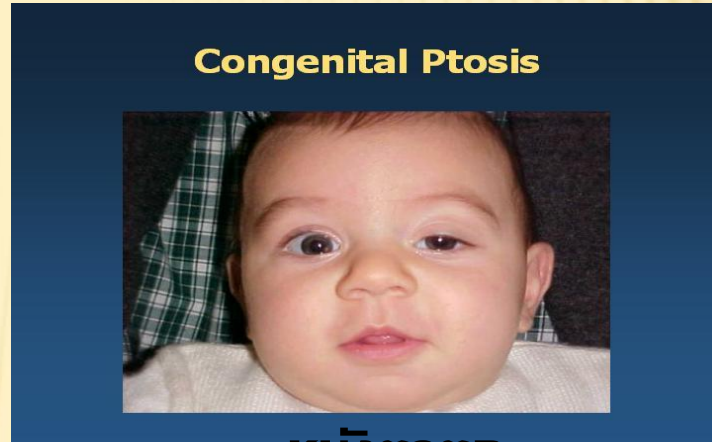

ส่งเด็กตลอดก่อนกำหนดตรวจหา ROP

โรคตาในเด็กที่ควรรู้

ตาข

หนังตาตก

รูม่านตาเป็นสีขาว

ตาตำบุนหรือใหญ่มาก

โรคตาในเด็กที่ควรรู้

สายตาสั้น

กั๊กยั้ง

ตาแดง

ภาพที่ 12 ปิดตาข้างที่ดีเพื่อกระตุ้นการใช้ตาข้าง amblyopia

ตาบอด

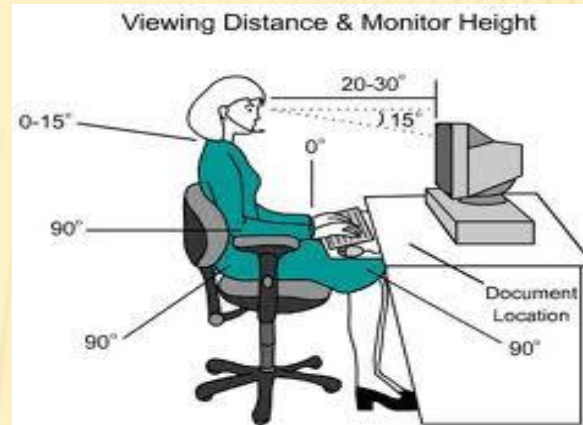
การใช้สายตาในเด็ก

มะเร็งจอประสาทตา

โรคตาในวัยทำงาน

ตาแดง

Computer vision syndrome

FB

ตาแตก

เลือดออกในตา

การเอาพองออกจากเปลือกตา

บทบาทพยาบาลเวชปฏิบัติทางตาในการดูแลโรคทางตา

- ✘ พยาบาลเวชปฏิบัติทางตา ซึ่งส่วนใหญ่งานจะทำงานอยู่ในโรงพยาบาลตุนัย โรงพยาบาลทั่วไป ซึ่งมีบทบาท
 - วัตสายตา วัตความดันลูกตา ทำหัตถการทางตา ในห้องตรวจตา
 - การช่วยจักษุแพทย์ผ่าตัดในห้วงผ่าตัด ในห้วงผ่าตัดตา
 - การพยาบาลผู้ป่วยก่อนผ่าตัดและหลังผ่าตัด การพยาบาลผู้ป่วยโรคทางตา ในหอผู้ป่วยตา
 - การคัดกรองโรคทางตาในกลุ่มอายุต่างๆ ในชุมชน
 - เด็กแรกเกิด จอตาเสื่อมในเด็กตลอดก่อนกำหนด ความผิดปกติตั้งแต่เกิด การพัฒนาสายตาในวัยเด็ก

บทบาทพยาบาลเวชปฏิบัติทางตาในการดูแลโรคทางตา

- เด็กก่อนวัยเรียนและวัยเรียน สายตาผิดปกติ ตาเข
- วัยทำงาน สายตาผิดปกติ อุบัติเหตุ
- วัยสูงอายุ โรคความเสื่อมตามวัย โรคแทรกซ้อนจากโรคทางกาย

บทบาทพยาบาลวิชาชีพด้านทัศนทางการดูแลโรคทางตาที่ห้องตรวจตา

ตัดกรอง

หัตถการทางตา

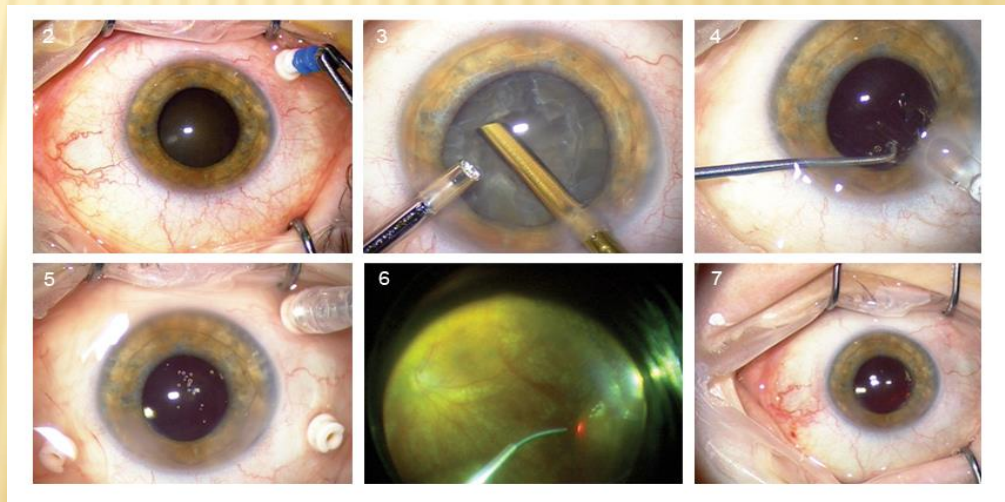

วัดความดันทางตา

ตรวจพิเศษทางตา

บทบาทพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติทางตาในการดูแลโรคทางตาที่ห้องผ่าตัด

บทบาทพยาบาลวิชาชีพด้านปฏิบัติการทางการดูแลโรคทางตาที่หอผู้ป่วยตา

บทบาทพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติทางตาในการดูแลโรคตาในชุมชน

ตัดกรอง DR

ให้ความรู้

วัดแว่นสายตา

ตรวจขี้ประสาทตา

ตรวจตาบอดสี

ตรวจตาด้วยยาฟด้าย

บทบาทพยาบาลเวชปฏิบัติทางตาในการดูแลโรคทางตาในชุมชน

- ✘ เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลโรคทางตาแก่ แก่บุคคลากรทางสาธารณสุขระดับต่างๆ
- ✘ เป็นที่ปรึกษาและแนะนำให้กับผู้ป่วยโรคทางตาที่มีปัญหา
- ✘ เป็นผู้จัดการโรคทางตา Eye disease manager ร่วมกำหนด KPI ,monitor KPI,เก็บข้อมูลเพื่อประเมินผล KPI,ตั้งระบบการให้บริการร่วมกับ จักษุแพทย์และสหสาขาวิชาชีพ

บทบาทพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติทางตาในการดูแลโรคตาในชุมชน

สอนการวัดสายตา

นิทรรศการตรวจและให้ความรู้

ความรู้เรื่องโรคตา

คัดกรองสายตาในชุมชน

บทบาทพยาบาลวิชาชีพปฏิบัติทางตาในการดูแลโรคทางตาในชุมชน

ประชุมร่วมกับสหวิชาชีพ

ให้คำแนะนำแก่ผู้ป่วยโรคทางตา

ท่านทำอะไรบ้างในการดูแล

รถต๋านขณนี้

ท่านอาจ / ต้องทำอะไรอีกบ้าง
ในการดูแลผู้ป่วยโรคตา

Thank you for your attention